

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ "ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР"
ФАКУЛТЕТ "МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ"
КАТЕДРА "АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ"

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Иво Стамболийски

На дисертацията на **СТАНИСЛАВ БОРИСОВ БАЧЕВ**,

Докторант на самостоятелна подготовка

В катедра „Администрация, управление и политически науки“,

В С У „Черноризец Храбър“

на тема: **„ОТНОШЕНИЯТА ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ – РУСИЯ- ПОЛИТИКА И
ЕНЕРГЕТИКА В НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК“**

за получаване на ОНС „доктор“ по професионално направление 3.3
„Политически науки“, докторска програма „Политология“

1.Актуалност и значимост на разработвания проблем.

Дисертационното изследване е повече от актуално, предвид на това, че днес е повече от ясно, че бъдещето на Европа ще се реши от сложните и многопластови отношения между двата основни актьора в европейското политическо пространство : Европейския съюз и Русия. Изборът на темата и структурата на изследването е показател за едно добро взаимодействие между научните интереси на докторанта и дългогодишните теоретични изследвания на неговият научен ръководител. В резултат се е получил

един актуален, теоретично добре аргументиран, дисертабилен труд, който се чете с интерес и провокира множество въпроси за дискусия.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд.

Дисертацията е в обем от 178 страници. Състои се от увод, три глави, заключение и списък с използваните източници. Използвани са 45 заглавия и монографии на български, английски и руски език, официални източници – 51, архивни видеодокументи -7, публикации в СМИ – 112 (на английски, руски, украински, испански, полски и грузински език).

Обектът, предметът, целта и изследователските задачи са посочени ясно в Увода и логиката на изследването дава възможност да се постигнат поставените цели и задачи. Прави впечатление добрата езикова култура и точното и ясно формулиране на изводите от проведеното изследване.

В първа глава се разглеждат в исторически план взаимоотношенията между Европейския съюз и Русия. Подробно се представят Споразумението за партньорство и сътрудничество (1997 г.), Общата стратегия на ЕС спрямо Русия (1999 г), както и Стратегията за развитието на отношенията на Руската федерация с ЕС. Подчертават се прагматичните интереси, а четирите направления в развитието на взаимоотношенията между ЕС и Русия ясно очертават посоките на взаимодействието. Нов нюанс в тези взаимоотношения е източното разширяване на ЕС, осъществено през периода 2004-2007 г. Специален параграф е отделен за очертаване на ролята на Владимир Путин и неговите особени заслуги за консолидацията на Руската федерация и защитата на руските национални интереси.

Във **втора глава** авторът показва новите моменти, които възникват във взаимоотношенията между ЕС и Русия на основата на променящите се политически реалности, свързани с Украйна, Грузия и др. държави, бивши членове на ОНД. Подчертава се ролята на САЩ за реализация на дългосрочната ѝ стратегия към бившите съветски републики и Русия. Очертават се основните моменти на политиките, реализирани от отделни държави, които имат антируска насоченост, целящи да елиминират влиянието на Русия в европейските процеси.

В **трета глава** се анализира енергийната сигурност, реализирана в политиките на ЕС и Русия. Недостатъчното наличие на природен газ и нефт в ЕС очертава като траен и незаменим на този етап партньор - Руската федерация, но редица динамични политически процеси са сериозна пречка за по-пълна и по-цялостна реализация на икономически изгодни и полезни и за двата субекта договори. Присъединяването на Крим към Русия е причина за сериозни икономически и политически санкции от страна на ЕС към Русия. Сегашната и бъдещата ресурсна зависимост на ЕС прави възможно не само търсене на алтернативни трасета за пренос на нефт и газ, но и цялостно преразглеждане по политиките на ЕС спрямо Русия.

3. Научни приноси в дисертационното изследване.

Съгласен съм с изведените научни приноси (стр. 38) от Автореферата. Особен интерес представлява създаването на термина „фактор на стратегическия интерес“, което е достойнство на дисертацията. Посочения от докторанта извод, че взаимозависимото и прагматично партньорство между Русия и ЕС е възможно, се основава на направения от него анализ, особено що се касае за енергийната сигурност.

4. Литературна осведоменост и компетентност.

Докторантът е показал висока степен на познание на основните теоретични авторитети, както и използването на многобройни източници от СМИ, което доказва добрата му ерудиция, научна компетентност и добросъвестност.

5. Критични бележки.

Основната част от моите забележки и препоръки мога да разделя на два вида: формални и съдържателни.

Формални:

1. Литературата, използвана в дисертацията трябва да се номерира и подреди според изискванията на такова дисертационното изследване.
2. Бих предложил да се съкратят използваните метафори в заглавията на глава втора и трета и те да останат „строго научно“ формулирани. Това не изключва при едно публикуване на дисертацията тези метафори отново да бъдат използвани.
3. В някои цитирания има неточности (стр. 49, стр. 52, стр. 59, стр. 158) има и цитати под линия, които са с текст на руски език (стр.49). Има автори, които са цитирани, но трудовете им не са посочени в използваната литература (Айн Ранд).

Съдържателни:

1. В работата би могло да се изведе глава, очертаваща инициативите и дейността на ЕС към Русия. Да се очертаят споровете в ЕС и различните позиции на държавите, членки на ЕС спрямо Русия. Може ли да се говори, че в ЕС има проруски и

антируски настроения? Съответно позициите на Германия, Франция, Полша, България.

2. Би било интересно да се изследва и ролята на духовенството – католицизъм, протестантство и православие в сложните отношения ЕС - Русия. Това може да даде един от мостовете за създаване на доверие, разбирателство и сътрудничество в области извън икономиката.
3. Интерес би представлявало и анализирането на енергийните проекти на Русия и България: АЕЦ „Белене“, нефтопровода Бургас-Александропулус, Южен поток. Кои фактори попречиха за спирането на тези проекти?
4. Четвъртият ми въпрос е свързан с емигрантската вълна (в която преобладават изповядващи исляма). Дали опитът на Русия в интеграцията на мюсюлманското население може да помогне на ЕС и по този начин да се избегнат тежки конфликти, както и терористични атаки ? И по-общо: може ли Русия да се намеси в предотвратяването на емигрантската криза и как?
5. Бих искал да поспоря с автора, относно използването на изрази, като: „Универсалистка претенция на Русия –като универсална империя, наследник на Рим и Византия“ – стр.53; Русия има „империалистически пост-колониални амбиции“ – стр. 69, „След 2008 г. може да се наблюдава нов империалистически етап в историята на Русия“ и т.н. Моето мнение е, че Русия, предвид на своята територия, суровини и централизирано държавно управление се е превърнала отново във важен фактор в международните отношения, силна страна, без претенции за хегемония, изразяваща егалитарен подход към отношенията

между народите. Тя може да отстоява стратегическа автономия във външно-политически план, което ще и позволи да решава своите вътрешно-политически, икономически, демографски и др. проблеми.

7. Заключение.

Първо, направените от мен общи препоръки и забележки в никакъв случай не омаловажават изследването, направено в дисертационния труд на Станислав Бачев.

Второ, компетентният анализ, осъществен в дисертацията, на места дори емоционално ангажиран, показва творческите способности, аналитичното мислене и широката обща култура на докторанта Станислав Бачев.

Трето, на основата на представените резултати: дисертацията, автореферата и публикациите, свързани с дисертационния труд, както и съдържащите се в тях приноси, предлагам на уважаемите членове на Научното жури **да присъдят** образователната и научна степен „Доктор“ на г-н **Станислав Борисов Бачев** по професионално направление 3.3 „Политически науки“, докторска програма „Политология“.

02.05.2018 г.

Изготвил:

В а р н а

(доц. д-р И.Стамболийски)